

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

381

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΘΗΛΑΣ
ΕΘΡ. ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ 11.

ΤΟΜΟΣ Β'.

3 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1893.

ΧΡΥΣΟΒΟΥΛΛΟΝ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΡΩΜΑΙΩΝ.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ.*

Εννεοήμερος τῶν εὐχρηστικῶν ἢν ἡσθάνθη τὸ Σεβ. Δημόσιον διὰ τὴν ἐπὶ τὸ βελτίον καὶ σπουδαῖον μεταρρυθμίσιν τῆς τοῦ Νεολόγου Ἑβδομαδιαίας Ἐπιθεωρήσεως, ἐθεώρησα καθήκον ἵνα κατὰ συνεισφέρειω λιθάριά τινα πρὸς ἐπαύξεισιν τῆς ὕλης, καὶ συντελέσω εἰς πλουτισμὸν αὐτῆς διὰ τῆς καταχωρήσεως ἐν αὐτῷ παλαιγενῶν μὲν ἐγγράφων, πολλὴν δὲ τὴν ἀξίαν ἔχοντων, καὶ ἀφωρόντων ἰδίως αὐτὴν τὴν βασιλεύουσάν πόλιν τοῦ Κωνσταντίνου.

Ὡς ἀπαρχὴν τῶν ὑπιδχνουμένων ἀποστέλλω Χρυσόβουλλον Ἰωάννου Ε' αὐτοκράτορος τῶν Ρωμαίων τοῦ Παλαιολόγου, ἀναλαβόντος τὰς ἡνίας τῆς βασιλείας ἐν ἡλικίᾳ ἐννέα ἐτῶν ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ἀννης καὶ Ἰωάννου Καντακουζηνοῦ, τοῦ μετ' ὀλίγον συμβασιλεύσαντος, ἀλλὰ παραιτηθέντος τοῦ θρόνου καὶ ἀποθανόντος ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ τοῦ Βατοπεδίου ὑπὸ τὸ μοναχικὸν ὄνομα Ἰωάσαφ.

Τὸ Χρυσόβουλλον τοῦτο ἐξεδόθη κατὰ δεκέμβριον μῆνα τῆς ἐνδεκάτης ἰνδικτιῶνος τοῦ 'ζ' αὐτοῦ, διατηρούμενον μέχρι σήμερον ἐν καλῇ καταστάσει, φέρον ἀπληρωμένον τὸ χρυσοῦν νόμισμα, καὶ τὴν δι' ἐρυθρῶν γραμμῶν ὑπογραφὴν, ἥς πιστὸν ἀντίγραφον ἐπισυνάπτω.

Ἀφορμὴ τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ ἐστὶν ἡ ὑπὸ τοῦ ἀγιωτάτου πατρὸς Νήφωνος, μοναχοῦ Λαύρας, προσήλωσις κτημάτων τινῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὅπως ἐκ τῶν εἰσοδημάτων αὐτῶν, ἀνερχομένων εἰς 900 ὑπερπυρα, τὰ μὲν ἑκατὸν ἐξοδεύονται «εἰς ἀγορὰν σακ-

» χάρεως ἐμπλάστων καὶ ἐτέρων εἰδῶν δυσπορίστων καὶ διακομίζονται ἐκεῖσε διὰ θεραπείαν καὶ ἱασιν τῶν ἐν νοσοκομείῳ κατακειμένων ἀσθενῶν μοναχῶν, καὶ ἐν νοσοκομείῳ κατέστησεν εὐρίσκεσθαι ἐδόδοι «ἀπὸ τῶν κραυδᾶτι» τὰ δὲ ὀκτακόσια ὑπερπυρα εἰς ἀγορὰν σίτου.

Μὴ ἀπορροῇ δὲ τις ἐπὶ τῷ ἀριθμῷ τῶν 70 κραυδᾶτιων ἐν τῷ νοσοκομείῳ τῆς Λαύρας, διότι οὐ μόνον τῶν ἐν αὐτῇ καὶ ἐκείνῳ τῶν κληρῶν υπερβαίνει τοὺς κλητὸν μοναστάς, καὶ ἐν τοῖς κώλοις αὐτῆς ἐφύον ἄνδρας, οἱοὶ Ἡσαίας καὶ Φιλόθεος, κληθέντας εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐκ τοῦ Χρυσοβούλλου τούτου γνωρίζομεν τὴν ὑπαρξίν Ξενῶνος ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος, ἰδρυθέντος καὶ διατηρουμένου ὑπὸ τοῦ μηθέντος ἀγιωτάτου πατρὸς Νήφωνος, «ὥρα τε καὶ μεγέθει καὶ κρείρ» μηδενὸς ἀπολειπομένου, κειμένου δὲ παρὰ τὴν πύλιν τοῦ Τιμίου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ (νῦν Ναυλὴ καποῦ) καὶ δῆλον γενομένου ἐκ τῆς περιγραφῆς «ἑτέρα οἰκίματα δύο ἀνεγερθέντα ἐκ βάρων παρὰ τοῦ μέρους τοῦ αὐτοῦ Ξενῶνος».

Περὶ δὲ «τῆς πύλης τῆς Ἁγίας Ἀναστάσεως» ἀποφανθῆναι οἱ ἀιμόδιοι, ὥς καὶ περὶ ἄλλων τοῦ ἐν λόγῳ Χρυσοβούλλου.

ΑΛ. Ε. ΛΑΥΡΙΩΤΗΣ.

«Πολλοὶ γέγονας τῶν τοῦ Σωτῆρος ἐντολῶν πληρωταί· καὶ τῷ μὲν ἐμέλησεν ἀλήτας καὶ ξένους τινας συνάγειν καὶ κοινοῦσθαι τράπεζαν αὐτοῖς· τῷ δὲ κλμνουσιν ὀρέγειν χεῖρα καὶ πᾶν δρᾶν καὶ πραγματεῦσθαι τῆς ἐκείνων σωτηρίας ἕνεκα· ἄλλω δὲ πολὺς ἐγένετο λόγος, ὅπως εἶη δι' αὐτοῦ τοῖς ἐν δεσμωτηρίοις μελιγμα κακώσεως· ὁ δὲ καὶ τῶν ἄλλων μεμνημένος ἐντολῶν καὶ μὴ ἔχων διὰ πασῶν ἐλθεῖν θύρας ἀνεσπίους ἀνέωξε· πυρὸς τε μετέδωκε καὶ ἄλλων ἀπαντες μὲν οὖν πολλαπλῇ ἀπολήγονται δῆποθεν τῆς εὐποιίας ἀντίδοσιν, ὁ δ' οὖν ἀγιώτατος κατὰ

*) Ἐπιστολὴ ἐξ Ἁγίου Ὁρους ἀπὸ 20 νοεμβρίου 1892.

πνεῦμα ἁγιώτατος πατὴρ τῆς βασιλείας μου κύρ Νήφων διὰ πασῶν ἐληλυθώς, οὐκ ἔστιν οὐδεμιᾶ τούτων οὐχὶ διαφερόντως τῶν ἄλλων πεπρωτεύκει· καὶ εἰ δεῖ βραχέως ὥσπερ ἀφοσιώσασθαι τὰ κατ' ἐκείνον διηγουμένοις, ὡς μὴ δόξαμεν παντάπασιν ἀνήκοι τῶν αὐτῷ πεπραγμένων καλῶν, πολλοῖς μὲν ἐν ὀρφανίᾳ καὶ πενίᾳ συζῶσιν, ἀντὶ πατρὸς κατέστη καὶ κηδεμόνος· πολλοῖς δὲ πιεζομένοις ὑπὸ δυσανακλήτων νόσων καὶ τὸ θανεῖν ἄμεινον ἡγουμένοις πολλῶ τοῦ ζῆν ἐπαρκέσαι ἐξάντει πεποίηκε τοῦ κακοῦ, ἣν δ' ἔσχε πάλαι καὶ νῦν ἐν εἰρηταῖς, αἰχμαλώτοις προμήθειαν, πῶς τις ἐν οὕτῳ βραχεὶ τοῦ λόγου καιρῷ οἷός τ' ἂν γένοιτο διελθεῖν· ἀμέλει καὶ πολλοὶ μὲν ἄδουσι τὰ κατ' ἐκείνον καὶ ἄσσονται, οἱ μὲν ὅπως γένοιτο τοῖς ὁδεύουσιν ἐν δημοσίοις ὁδοῖς, ἐν ζεύγμασι ῥεϊθρων ῥαστώνη τις, ἐπιμέλειαν τοῦ ἀνδρὸς θερμὴν ὡς ἀληθῶς καὶ ἀκαμάζουσιν. οἱ δὲ φροντιστηρίων καὶ θείων οἰκῶν γόνυ καμψάντων ὑπὸ τῆς τοῦ χρόνου φορᾶς ἀνθρώπων· φρεσὶν ἀνωρυγίας, καὶ κρηνῶν ἀνορθώσεις, καὶ πολυχνίων καὶ φρουρίων οἰκοδομίας, ἀπράκτων οὐκ ἐν γήραος οὐδῶ, ἀλλὰ παρὰ τοῦσχατον ἡδὴ τοῦ χρόνου εὖ ποιεῖ καὶ κοινῇ καὶ κατ' ἄνδρα, τί τις ἂν, μεμνώτο; Ἐγὼ δ' εἰ μὲν ἑώρων τὸν ἄνδρα ἐπαίνους ἡπτόμενον, καὶ τούτοις τὸν νοῦν προσέχοντα, ἴσως ἂν ἐμήκυνα τὸν περὶ τούτων λόγον· ἐπεὶ δ' ἐκείνος τ' ἄλλα προέμενος πρὸς μόνον ὄρξ τὸν ἀπὸ Θεοῦ μισθόν, κἀγὼ χαριζόμενος αὐτῷ, τῷ μὴ πλέον ἐπεξεργάζεσθαι, μηδὲ τὴν τούτων μνήμην ἀνακινεῖν, ἐπ' ἄλλα τρέψω τὸν λόγον, ὃ καὶ αὐθις ἐπαίνον μὲν ἐκεῖνῳ φέρεῖ, οὐ μὴν ἐκκληθέντων ἔσται δῆλως τοῦ σκοποῦ· ἡ πόλις αὕτη καὶ βασιλεὺς καὶ μητρόπολις τῶν ἄλλων ἀπασῶν ὡς μὲν θέσεως εἰληχεν εὐκαιρίαν, καὶ τὰς ἄλλας μεγέθει καὶ δόξῃ καὶ κάλλει νικᾷ, καὶ μόνῃ τυγχάνει ἐν πάσῃ τῇ γῇ καθάπερ ὁ Σιμωνίδης εἴρηκεν ἐν οὐρανῷ τὸν ἥλιον· καὶ πρόσκοικος οὕσα θαλάττῃ τὸ πλεῖστον ἐκτετάσθαι καὶ κατέχειν τῆς ἡπείρου, καὶ ἡπειρωτὶς ἐστί, καὶ σύνδεσμος καὶ κοινὸν ἐμπόριον γῆς τε ὁμοῦ καὶ θαλάττης, ἣ περὶ γε δὴ καὶ τυρρῶ δῆλον, καὶ οὐδεὶς ἢ βάσκανος ἢ τῶν καλῶν καθάπαξ ἀναίσθητος, ὡς τ' ἄλλως ἐρεῖν· ἀλλ' αὕτη γε μὴν τοὺς ἀπανταχοῦ γῆς πᾶσιν ἀποκυρῶσα ἔσχε καὶ κόσμον τε οἰκοδομημάτων, καὶ πάρεστιν ὄρξ ἐτι ὅπως τις ἀφήσει τοὺς ὀφθαλμούς, κάλλη καὶ μεγέθει νηῶν, ἀριθμὸν ὑπερβαίνοντα, ὧν καὶ τὸ βραχυτάτον ἐκλείψας, ῥαδίως ἴδοι τὰ παρ' ἄλλαις εὐδοκιοῦντα νικῶν. Οὐ μὴν ἀλώθητον εἰς τέλος αὕτη τὸ κάλλος διαμεμένηκε, καὶ κακῶν ἀκραιφνής· ἀλλ' ὑπῆνεγκεν αὐτῇ στυγνὴν ὀφρὺν, τὴν ἰταλικὴν ὁ χρόνος δύναμιν, καντεύθεν τὰ πολλὰ τῶν ἐν αὐτῇ τὸ κάλλος ἀφῆρηται, τὰ δ' ἄλλα τέλειον ἀπεσβῆκει. Ἐν ταύτῃ γοῦν μέσῃ καὶ Ξενῶν ἱδρυτο, ὧρξ καὶ μεγέθει καὶ χρεῖα μηδενὸς ἀπολείπόμενος, ἀλλὰ καὶ οὗτος εἶξε τῇ κοινῇ τύχῃ, καὶ κλάνων ἡδὴ καὶ καταπίπτων, οὐ παροπτέος ἔδοξε τῷ ἀνδρὶ. Ἀμέλει δαπάναις πλείσταις ἀνθρωπικῶς αὐτὸν σεμνότερον ἔστησε τοῦ προτέρου,

τοῖς ἀπανταχοῦ γῆς χειμαζομένοις ὄρμον ἀποδείξας ἄκλυστον, ὡς μετ' ἐλπίδων ἀγαθῶν ὀρμεῖν ἐν αὐτῷ καὶ καταίρειν, κλύδωνα καὶ ναυάγιον τὰ κατ' οἶκον ἀτεχνῶς νομίζοντας, καὶ βραχὺ καιροῦ διατρίψαντας ἐνταῦθα αὐθις ἐρρωμένους ἐπανάκειν οἴκαδε καὶ σύννοους, μὴ δ' ἵχνος κομίζοντας δυσχερῶν, καὶ τούτων μὲν ἱκανῶς εἰρημένων, ἐπ' ἄλλα τὴν ἐκδρομὴν τοῦ λόγου ποιήσομαι, ἀλλ' ἐνταῦθα τὸ πᾶν τοῦ σκοποῦ. Ὁ γὰρ τοι πολὺς οὗτος καὶ φρόνιμος οἰκονόμος ὅπως καὶ μετὰ τελευτῇ ἀνθρώπου εὖ ποιῶν εἴη καὶ χαριζόμενος τί μηχανᾶται; πλείστα καταβαλὼν ἐκ τῶν αὐτῷ κτηθέντων ἀμέμπτως ἐν αὐτῇ τῇ πόλει πλείστα κτημάτων ἐώνηται, καὶ ὥσπερ φασὶ τὸν ἥλιον τὴν ὑγρότητα κατὰ βραχὺ κάτωθεν ἀνιμώμενον νεφῶν πρῶτον συστάσεις ποιεῖν, εἶτα ῥίπτειν αὐθις κάτω τὸ ὕδωρ, ὡς δὲ καὶ οὗτος ἐκ τῶν κτηθέντων κατὰ μικρὸν καλαμώμενος εὐπορίαν, αὐθις ἐπ' ἀγοραῖς ἐρίπτει τὸν πλοῦτον· ὡς δ' ἴδοι λοιπὸν κρεῖττονι συνεργίᾳ τὸ σκοπούμενον ἀνυσθῆναι, καὶ μὴ μόνον ἀρκοῦν κάμνουσι καὶ τεταλαιπωρημένοις, ἀφελόμενος ἐκ τούτων οὐ βραχέα, οὐδ' οἷα λαθεῖν, προσήρμωσε μοναῖς ἀπειρηκυῖαις, καὶ δηλαδὴ τὸν ὄλεθρον ἐπ' αὐτὰς κατακαυχώμενον ὄρων, ἤμυνε τὰ δυνατὰ. Προβαίνων δ' αἰεὶ καὶ προκόπτων ἐν ἀγαθοῖς, ὡς ἐπύθετο τὴν κατὰ τὸ Ἅγιον Ὅρος τοῦ Ἀθῶ διακειμένην Σεβασμίαν Βασιλικὴν Μονὴν τὴν ἐπ' ὀνόματι τιμωμένην τῆς πανυπεράγνου Θεομήτορος καὶ ἐπικεκλημένην Λαύραν κομιδῇ κακῶς ὑπὸ σιποδείας ἔχουσαν καὶ πιεζομένην ἐς τὰ μάλιστα, καὶ ὅσον οὐκ ὀλίγους ἐν αὐτῇ κοσμίους ἄνδρας διασκεδασθήσεσθαι μέλλοντας, πρᾶγμα τῶν ἀπεικταιοτάτων αὐτῷ καὶ μόνον τὴν καρδίαν ἐκτῆχον, ἐνταῦθα δ' οὐκ ἔστιν εἰπεῖν ὅσον ῥοπῆς ἐπεδείξατο ταύτῃ βοηθῆσαι. Ἀποπεμψὼν γὰρ οὐκ ὀλίγα τῶν περιλοιπῶν τῷ Ξενῶνι κτημάτων, ὥσπερ χαριστήριον τῶν αὐτῷ βεβιωμένων παρέχων τῇ Θεομήτορι, φέρων ἀνατίθησι τῇ ταύτης μονῇ, ἵνα παρὰ τῆς εἰσόδου τούτων ὠνούμενος κατ' ἔτος σίτος τοῖς ἐκεῖ ἐμπήνται. Ἀγαστὸς μὲν οὖν τῆς μεγαλουργίας ὁ ἀνὴρ καὶ τῆς φιλοτίμου γνώμης· θαυμαστός δὲ καὶ τῆς περινοίας κομιδῇ. Ὡς περὶ γὰρ πηγῆς τινος ἀνισχύουσης ἐκ κοίλων γῆς, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν πότερον τοῦ ἀπαναλωθέντος ὕδατος εἴη πλεον, ἢ τὸ μένον ἐτι κάτω, οὕτω δὴ καὶ οὗτος εὐπορίαν ἐφεῦρε παρ' ἡ μείωσιν οὐκ ἔστιν ὅλως ἰδεῖν. Ἐπεὶ δ' ἐζήτησεν ὁ τοιοῦτος κατὰ πνεῦμα ἁγιώτατος πατὴρ τῆς βασιλείας μου προβῆναι Χρυσόβουλλον ἐπὶ τοῖς δεδωρημένοις παρ' αὐτοῦ κτήμασι πρὸς τὴν διαληφθεῖσαν Σεβασμίαν Μονήν, ἡ Βασιλεία μου καὶ διὰ τὴν ἣν ἐνδείκνυται πρὸς αὐτὸν διάθεσιν καὶ στοργὴν πνευματικὴν, καὶ διότι ἀποδέχεται τὴν τοιαύτην θεοφιλῆ πρᾶξιν αὐτοῦ, εὐμενῶς καὶ ἐτοίμως τὴν ζήτησιν αὐτοῦ ἐκπληροῖ, καὶ εὐδοκεῖ προβῆναι τὸν παρόντα Χρυσόβουλλον λόγον αὐτῆς, δι' οὗ καὶ θεσπίζει καὶ προστάσσει καὶ διορίζει κατέχειν τὴν εἰρημένην Λαύραν τὰ ἐκδοθέντα αὐτῇ παρὰ τούτου κτήματα ἀναφαίρετως, ἀναπο-

σπάστως, ἀμειώτως, ἀνενοχλήτως, ἃ καὶ κατὰ μέ-
ρος ἔχουσιν οὕτως. « Ἐντὸς τῆς Θεομεγαλύντου,
καὶ Θεοδοξάστου, καὶ Θεοφυλάκτου Κωνσταντινου-
πόλεως περὶ τὴν πύλιν τοῦ Τιμίου Προδρόμου καὶ
βαπτιστοῦ κυλισταρεῖον ἐξωνηθέν ἀπὸ τινος Μανουὴλ
τοῦ Τζαμάδη. Οἰκήματα ἀγορασθέντα ἀπὸ τοῦ Ῥεν-
τακηνού, ἅτινα μετεποιήθησαν καὶ ἐγένοντο ἀνώγεια
τρία. Καμάρι δύο, ἃς ἀπέδοντο ὅτε Ῥωμανὸς καὶ
ὁ Καλόγερος μετασκευασθεῖσαι καὶ αὐταὶ καὶ γενόμε-
ναι οἰκημα ἐν. Καταλλακτικὰ τραπέζια εἰκοσιν, ἐξω-
νηθέντα ἀπὸ τε τοῦ Καλομισαίδου, ἀλλὰ δὴ καὶ τῆς
θείας τῆς βασιλείας μου Πιγκερνίσσης τῆς Παλαιο-
λογίνης, τοῦ Λαγγιδᾶ, τοῦ Ζωμά, τοῦ Λαυρεῖτου,
τοῦ Τζικανδήλη, τῆς Χανδρήνης, τοῦ Μονομάχου, τοῦ
Ῥωμανοῦ, τοῦ Βοίλα, τοῦ Μαγγάνη, τοῦ Σγοροπού-
λου, τοῦ Καλοῦ, καὶ τοῦ Φωτιάδου· ἐτι μυρεψικὸν οἰ-
κημα ἀγορασθέν ἀπὸ τοῦ Λιθκρίτου· ἕτερα οἰκήματα
ἀπὸ τε τοῦ Πετρινού καὶ τοῦ Φραγγοπούλου· ἕτερον
ἀπὸ τοῦ Πρωτασηκηρήτις· ἕτερον ἀπὸ τῆς θυγατρὸς
τοῦ Πώλαρι· ἕτερον ἀπὸ τῆς μοναχῆς Εὐπραξίας τῆς
Σαβεντζίνης· καὶ ἕτερα τρία ἀπὸ τοῦ Μελίου. Ἐν τῷ
μεσοκάστρῳ τῆς αὐτῆς πύλης ἕτερα τρία ἐξωνηθέντα
ἀπὸ εὐνούχου τοῦ λεγομένου Χρησίμου· ἕτερον ἀπὸ
θυγατρὸς τοῦ Καλοχάτου. Λαχανοπωλεῖα ἀπὸ τινος
Ἀνδρονίκου τὰ Σάχα, Ἰωάννου τῆς Σπαθοῦς, καὶ
τινος γυναικὸς τῆς Εἰρήνης, ἅτινα καὶ μετεποιήθησαν
καὶ ἐγένοντο ἐργαστήρια δύο μυρεψικὸν καὶ σαρδανά-
ρικόν· ἕτερον οἰκημα μετὰ τοῦ πύργου, μετεποιήθη
καὶ τοῦτο καὶ γεγόνος μυρεψικὸν ἐργαστήριον. Σαρ-
δαμαρία τρία ἀπὸ τινος Ἀσπιδίου λεγομένου, οἰκή-
ματα ἀπὸ τοῦ Παλαιολόγου κυροῦ Θεοφυλάκτου τέρ-
σα, μετὰ τοῦ παντέκτου Φωκά καὶ τοῦ ἐξ Ἰουδαίων.
Ἐκτὸς τῆς αὐτῆς πύλης εἰς τὸν αἰγιαλὸν οἰκήματα
ὑπὸ Νικολάου τοῦ Μαρουλᾶ, ἅπερ ἀνεκαινίσθησαν
καὶ εὐρίσκονται ἀρτίως σιτοπωλεῖα, ἕτερα οἰκήματα
δύο ἀνεγεγνηθέντα ἐκ βάρων παρὰ τοῦ μέρους τοῦ αὐ-
τοῦ Ξενῶνος· ἕτερον ἀπὸ τοῦ Ἀκρίτου· ἕτερον οἰκημα
ἀπὸ τοῦ Ἰωάννου Καταλάκτου. Ξυλοοικήματα τρία
ἀπὸ τοῦ Πεπανοῦ· ἕτερον τοιοῦτον ὑπὸ τοῦ Σφενταρᾶ,
ἕτερον ἀπὸ τοῦ Ἀρχαντινοῦ, καὶ ἕτερον ἀπὸ τοῦ
Λαγγιδᾶ· ὧν πάντων τὸ ἐνοίκιον καὶ εἰσόδημα γίνε-
ται ὑπέρπυρα ἐπτακόσια. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ Νοσοκομεῖον
τῆς αὐτῆς Μονῆς, Σεβασμίας Βασιλικῆς Λαύρας ἀνε-
δέξατο πρὸ χρόνων ὁ αὐτὸς ἀγιώτατος κατὰ πνεῦμα
πατὴρ τῆς βασιλείας μου καὶ συνεστήσατο καὶ πε-
ριεποιήσατο τοῦτο, καὶ κατέστησεν εὐρίσκεσθαι ἐν
αὐτῷ ἐδομηκόντα κρηβάτια, κατεφύτευσε καὶ ἐν
αὐτῷ τῷ Ἀγίῳ Ὁρεὶ ἀμπελῶνας καὶ ἐλαιῶνας ἕνεκα
διατροφῆς καὶ κυβερνήσεως τῶν ἐν αὐτῷ κατακειμέ-
νων ἀσθενῶν. Εἴτα προσέθηκεν ἐν αὐτῷ καὶ ἐντὸς τῆς
Θεοφυλάκτου Κωνσταντινουπόλεως παρὰ τὴν πύλιν
τῆς Ἀγίας Ἀναστασίας ἀπὸ τινος Εὐδοκίμου τοῦ
Στραβοσκέλη, ἐξωνηθέντα διὰ πρώτης καὶ δευτέρας
φορᾶς, οἰκήματα μετὰ τῆς νομῆς καὶ περιοχῆς αὐτῶν,
ἅτινα καὶ μετεποιήθησαν καὶ γεγόνασιν ἐργαστήρια,
καὶ τὰ ἐκείσε καρφαρεῖα, ἅτινα ἡγοράσθησαν ὑπὸ τοῦ

Βρουενίου. Τραπεζοτόπια τρία περὶ τὴν αὐτὴν πύλιν
ἀπὸ τοῦ Μαγουλά· καὶ πλησίον τούτων ἕξ ἐν τῷ
μεσοκάστρῳ ἕτερον τοιοῦτον τραπεζοτόπιον, ὃ εὐρί-
σκεται σύνεγγυς τοῦ Κανάβη· καὶ ἕξ εἰς τὸν αἰγια-
λὸν περὶ τὴν αὐτὴν πύλιν ἕτερα ξυλοοικήματα τρία,
ὡς γίνεσθαι καὶ τὴν ἀπὸ τούτων εἰσόδον ὑπέρπυρα
διακόσια. Ἀρτίως δὲ ἔταξεν ἵνα τὰ μὲν ἑκατὸν ἀπὸ
τούτων ὑπέρπυρα διδῶνται κατ' ἔτος εἰς ἀγορὰν σακ-
χάρως, ἐμπλάστρων, καὶ ἐτέρων εἰδῶν δυσπορίστων,
καὶ διακομίζονται ἐκείσε διὰ θεραπείαν καὶ ἱασιν
τῶν ἐν τῷ τοιοῦτῳ Νοσοκομείῳ κατακειμένων ἀσθε-
νῶν μοναχῶν· τὰ δὲ λοιπὰ ἑκατὸν ἵνα ἐνωθῶσι μετὰ
τῶν εἰρημένων ἐπτακοσίων ὑπερπύρων καὶ γίνονται
ἑκοὶ ὀκτακόσια ὑπέρπυρα· καὶ ἀγοράζεται δι' αὐτῶν
σίτος παρὰ τῶν Λαυριωτῶν μοναχῶν ἢ ἀπὸ τῶν ἐν-
ταῦθα ἢ ἀλλοχῶν, ἔνθα ἂν δῆλον ὅτι φανῇ καὶ δόξη
λυσιτελὲς καὶ συμφέρον, καὶ ἀποκομίζεται ἐκείσε,
συνεργεῖται Θεοῦ καὶ βοηθεῖται τῆς Ὑπεραγίας Θεοτό-
κου, στέργουσα τοῦτο καὶ ἀποδεχομένη καὶ ἡ Βασι-
λεῖα μου, διορίζεται ἐνεργεῖσθαι διὰ παντός τοῦτο
οὕτως κατὰ τὴν αὐτοῦ γνώμην καὶ θέλησιν καὶ διά-
ταξιν ἀπαραιτήτως καὶ χωρὶς εὐρεσιλογίας, καὶ
μήτε παρὰ τῶν Λαυριωτῶν ἀκυρωθῆναι πώποτε, διὰ
προσέχειν δοκούσας ἀναγκασίας, μήτε παρ' οἰουδήτι-
νος ἀγέρου, καὶ εἴτι δὲ περιττεύει κατ' ἔτος ἀπὸ
τοῦ εἰσοδήματος τοῦ διαληφθέντος ἀμπελῶνος καὶ
ἐλαιῶνος, οὐδεὶς δίδοσθαι καὶ τοῦτο πρὸς τὴν εἰρη-
μένην Σεβασμίας Μονῆν τῆς Βασιλείας μου τὴν Λαύ-
ραν. Τὰ τε οὖν πρότερον ὡς δεδηλωται καὶ τὰ νῦν
ἀντεθέντα καὶ προσκυρωθέντα τῇ ταιαύτῃ Μονῇ
κτήματα παρὰ τοῦ εἰρημένου ἀγιωτάτου κατὰ πνεῦ-
μα πατρός τῆς Βασιλείας μου, καθέξει αὕτη καὶ νε-
μήσεται τῇ ἰσχύϊ καὶ δυνάμει τοῦ παρόντος Χρυ-
σοδούλου λόγου τῆς Βασιλείας μου, καθὼς παρεδό-
θησαν ταύτη παρ' αὐτοῦ ἀναφαίρετως καὶ ἀναπο-
σπάστως καὶ τέλους καὶ βάρους ἀνώτερα κατὰ τὴν
περίληψιν τῶν ἐπιχορηγηθέντων τῷ δηλωθέντι εὐα-
γεῖ Ξενῶνι τοῦ ἀγίου Μεγαλομάρτυρος καὶ Ἰσχυατικοῦ
Παντελεήμονος Χρυσοδούλλων τῶν κοιδύμων καὶ μα-
καριστῶν βασιλέων τῶν ἀγίων μου αὐθεντῶν, τοῦ τε
προπάππου καὶ τοῦ πατρός τῆς Βασιλείας μου, καὶ
ὡς διαλαμβάνουσι τὰ γεγονότα ἐπ' αὐτοῖς πράγματα,
καὶ λοιπὰ ἔγγραφα δικαιώματα, μηδεμίαν εὐρίσκουσα
διενόγησιν καὶ καταδυναστεῖαν καὶ διασεισμόν ὅπως
τινα ἐπὶ τῇ κατοχῇ καὶ νομῇ καὶ δεσποτείᾳ τῶν
εἰρημένων κατὰ μέρη κτημάτων, ἢ παρὰ τοῦ μέρους
τοῦ διαληφθέντος Ξενῶνος, διὰ τὸ εἶναι καὶ εὐρίσκε-
σθαι ἐμπεριειλημμένα καὶ καταγεγραμμένα εἰς τὰ
γεγονότα αὐτῷ ὡς δεδηλωται Χρυσόδουλλα, ἢ μὴν
παρ' ἑτέρου τινὸς τῶν ἀπάντων, ἔχουσά τε ἐπ' ἀδείας
συνιστᾶν ταῦτα καὶ βελτιοῦν καὶ ἐπὶ τὸ κρεῖττον
προάγειν καὶ ἀποκαθιστᾶν κατὰ πάντα τὸν ἐγγω-
ροῦντα καὶ δυνατὸν αὐτῇ τρόπῳ, καὶ ὡς προιαρεῖται
καὶ βούλεται· ἐπειδὴ καὶ ἦν ἂν ἐργάσθηται τὸ
μέρος τῆς Μονῆς ἐπὶ τούτοις πᾶσιν ἐπίδοσιν
καὶ ἐπαύξεισιν καὶ βελτίωσιν καὶ ταύτην καθέξει

καὶ νεμηθήσεται ἐν ἀνενοχλησίᾳ πάσῃ διατηρουμένην. Εἰς γὰρ τὴν τούτων ἀσφάλειαν καὶ βεβαίωσιν καὶ διηνεκῇ καὶ μόνιμον καὶ ἀκατάλυτον κατὰστασιν καὶ ὁ παρὼν Χρυσόβουλλος λόγος τῆς βασιλείας μου κατὰ ζήτησιν τοῦ πολλάκις εἰρημένου κατὰ πνεῦμα ἀγιωτάτου πατρὸς τῆς Βασιλείαν μου γεγονῶς καὶ ἀπολυθεὶς ἐπεχορηγήθη καὶ ἐπεβραβεύθη τῇ Σεβασμίᾳ Μονῇ τῇ Λαύρᾳ ἐκτεθεὶς κατὰ μῆνα Δεκέμβριον τῆς ἐνισταμένης ἐνδεκάτης ἰνδικτιῶνος τοῦ ς'ωνα' ἔτους (=1342μ.Χ.) ἐν ᾧ καὶ τὸ ἡμέτερον εὐσεβὲς καὶ Θεοπροβόλητον ὑπεσημνήματο κράτος.

† Ἰωάννης ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ πιστὸς Βασιλεὺς καὶ Αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων ὁ Παλαιολόγος.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ DOPPLER-FIZEAU,*

δι' ἧς ἐπιτρέπεται ὁ διὰ τῆς φωτοαναλύσεως ροοδιορισμὸς τῆς ταχύτητος τῶν ἄστρον κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς ὀπτικῆς ἀκτίνος.

Ἀρχὴ τοῦ Doppler.— Μετὰ τοιαύτην, φυσικοτήκην ὄντως, ἱστορικὴν προεισαγωγὴν, ὁ συγγραφεὺς ἄρχεται ἱστορικῶς τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἀρχῆς τοῦ φυσικομαθηματικοῦ Χριστιανοῦ Doppler, γεννηθέντος ἐν Σαλσβούργῳ τῷ 1803 καὶ ἀποθνήσκοντος ἐν Βενετίᾳ τῷ 1853, ὅστις πρῶτος συνέλαβε τὴν ιδεάν τῆς ἐπιδράσεως τῆς σχετικῆς κινήσεως ἡχητικῆς ἢ φωτεινῆς πηγῆς ἐπὶ τοῦ ἤχου ἢ τοῦ φωτός. οὗτος ἀντιλαμβάνεται παρατηρητῆς τις, ιδεάν διατυπώθεισαν εἰς περιτύπτον ὑπόμνημα (περὶ τοῦ χρωματισμένου φωτός τῶν διπλῶν ἀστέρων καὶ ἄλλων τινῶν ἀπ. λαρῶν) δημοσιευθὲν τῷ 1842 ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασι τῆς Βασιλικῆς ἐταιρείας τῶν Ἐπιστημῶν τῆς Βοημίας. Ἡ ἀρχὴ αὕτη τοῦ Doppler δύναται νὰ διατυπωθῇ ὡς ἑξῆς.

Θεωρήσωμεν ἀκίνητον πηγὴν κυμάνσεων, ὧν οἱ παλμοὶ διαδίδονται μετὰ τινος ταχύτητος· παρατηρητῆς τις, ἐπίσης ἀκίνητος, θὰ δεχθῇ ἀριθμὸν τινα παλμῶν ἴσον πρὸς τὸν ὑπὸ τῆς αὐτῆς πηγῆς παραγόμενον ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ· ὁ ἀριθμὸς οὗτος χαρακτηρίζει τὸ ὕψος τοῦ ἤχου, ἐὰν ἡ παλλομένη πηγὴ εἴναι ἡχητικὴ, τὸ χρῶμα δὲ τοῦ φωτός, ἐὰν αὕτη εἴναι φωτεινὴ.

Υποθέσωμεν ἤδη τὸν παρατηρητὴν κινούμενον, οἷον ἀπομακρυνόμενον τῆς πηγῆς, βαίνοντα δηλαδὴ κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς διαδόσεως τῶν κυμάτων· ὁ παρατηρητῆς οὗτος θὰ δεχθῇ ἐν τῇ μονάδι τοῦ χρόνου ἀριθμὸν τινα παλμῶν μικρότερον τοῦ ὑπὸ τῆς πηγῆς παραγομένου, διότι βαίνει κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν τῶν παλμῶν· δὲν θὰ ἐδέχετο μάλιστα οὐδὲνα τῶν παλμῶν τούτων ἐὰν ἔβαινε μετὰ τῆς αὐ-

τῆς μετ' αὐτῶν ταχύτητος. Ἐκ τούτου ἔπεται ὅτι ὁ παρατηρητῆς ἀπομακρυνόμενος τῆς ἡχητικῆς πηγῆς θὰ ἀντιληφθῇ ἤχου βαρυτέρου τοῦ τῆς πηγῆς, διότι ἡ κλιμαξ τῶν ἤχων, ἀπὸ τοῦ ὀξέος πρὸς τὸν βαρύν, χαρακτηρίζεται ἐκ τῆς ἐλαττώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν παλμῶν ἐν τῇ μονάδι τοῦ χρόνου· κατὰ τὴν περίπτωσιν λευκῆς φωτεινῆς πηγῆς, ὁ παρατηρητῆς θὰ ἀντιληφθῇ φωτὸς μᾶλλον ἐρυθροῦ, διότι ἡ κλιμαξ τῶν χρωμάτων τοῦ φάσματος, ἀπὸ τοῦ ἰανθίνου πρὸς τὸ ἐρυθρόν, ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν κλίμακα τῶν ἤχων ἀπὸ τοῦ ὀξέος πρὸς τὸν βαρύν.

Ἀντιστρόφως, τοῦ παρατηρητοῦ πλησιάζοντος πρὸς τὴν παλλομένην πηγὴν, ἦτοι βαίνοντος πρὸς συνάντησιν τῶν κυμάτων, ὁ ἀριθμὸς τῶν παλμῶν, οὓς θὰ ἀντιληφθῇ οὗτος ἐν τῇ μονάδι τοῦ χρόνου θὰ εἴναι μεγαλειότερος· ὁ ἤχος λοιπὸν θὰ φανῇ ὀξύτερος ἢ τὸ λευκὸν φῶς μᾶλλον ἰανθινόν.

Υποθέσωμεν τὴν παλλομένην πηγὴν ἐν ἀκίνησίᾳ καὶ τὸν παρατηρητὴν κινούμενον· οἱ αὐτοὶ λόγοι θὰ ὠδήγουν ἡμᾶς εἰς συμπεράσματα ἀνέλογα, ἐὰν ἡ πηγὴ ἦτο κινητὴ, ἀπομακρυνομένη ἢ πλησιάζουσα πρὸς τὸν ἀκίνητον παρατηρητὴν· ἐκ τούτου προφανῶς ἔπεται ὅτι ὁριστικῶς ἐπιδρά ἐπὶ τοῦ φαινομένου μόνον ἡ σχετικὴ κίνησις, ὅπερ ἐπιτρέπει ἡμῖν, πρὸς ἀπλοποίησιν τῶν συλλογισμῶν ἢ τῶν ὑπολογισμῶν, νὰ υποθέτωμεν πάντοτε τὸν παρατηρητὴν ἀκίνητον, ἐν κινήσει δὲ τὴν παλλομένην πηγὴν.

Ἰδοὺ ἄλλως τὰ σημαντικώτερα συμπεράσματα τοῦ Doppler.

α) Διὰ τῆς προσεγγίσεως (τοῦ φωτεινοῦ ἀντικειμένου), ἡ ἔντασις τοῦ φωτός βαίνει πάντοτε αὐξανόμενη· ὁ χρωματισμὸς, κατὰ τὴν ἀφξουσάν ταχύτητα, μεταπίπτει ἀπὸ τοῦ λευκοῦ πρὸς τὸ πράσινον, εἰς τὸ κίτρινον καὶ τέλος πρὸς τὸ ἰανθινόν.

β) Διὰ τῆς ἀπομακρύνσεως, ἡ ἔντασις τοῦ φωτός βαίνει ἐλαττωμένη καὶ τὸ λευκὸν φῶς μεταπίπτει βαθμῶδ' ἀπὸ τοῦ κίτρινου πρὸς τὸ χρυσοῦν καὶ τέλος πρὸς τὸ ἐρυθρόν. Ἐν τοῖς, ἐὰν τὸ φῶς ὑπέστη ἤδη χρωματισμὸν τινα, οἷον κίτρινον, ἡ μεταβολὴ τῶν χρωμάτων ἄρχεται ἀπὸ τοῦ χρώματος τούτου, ὡς σημειοῦται τοῦτο ἐν α καὶ β.

φ) Ἐὰν ἡ ταχύτης ἀστέρος τινὸς ἐν κινήσει μεταβληθῇ, τὸ χρῶμα αὐτοῦ καὶ ἡ ἔντασις ὑφίσταται μεταβολὴν καὶ δυνατόν πάντοτε νὰ συμβῇ ὥστε ἀστὴρ τις μετὰ πάροδον χρόνου τινὸς νὰ φανῇ εἰς ἡμᾶς ἔχων διαδοχικῶς ἅπαντα τὰ χρώματα τοῦ φάσματος.

Ἐπὶ τούτοις ὁ συγγραφεὺς παρατηρεῖ ὅτι ὁ Doppler εἰς οὐδεμίαν προέβη πειραματικὴν ἐπιβεβαίωσιν τῆς θεωρίας του, περιωρίσθη δὲ ἀπλῶς νὰ ἐπικαλεῖται τὴν ὑπαρξίν τῶν συμπληρωματικῶν χρωματισμῶν οὓς παρουσιάζουσι διπλοὶ τινες ἀστέρες· τοῦτο διὰ τὸν Doppler εἴναι ἀναμφισβήτητον τεκμήριον δύο κινήσεων γινομένων κατ' ἀντίθετον φορὰν. Προβαίνει δὲ καὶ περαιτέρω· δὲν διστάζει νὰ ἀποδώσῃ

*) Ἴδε ἀριθ. 8, σελ. 145—147.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ